QORTI CIVILI PRIM’ AWLA

ONOR. IMHALLEF MARK CHETCUTI LL.D.

Illum it-Tlieta, 5 ta' Novembru, 2019

Numru 7

Rikors Guramentat Nru. 260/2017

Emanuel Camilleri

vs

Avukat Generali

Il-Qorti,

Rat ir-rikors tal-attur tal-24 ta’ Marzu, 2017 li jghid hekk:

Illi b'sentenza tal-Prim Awla tal-Qorti Civili (Gurisdizzjoni Kostituzzjonali) moghtija fid-29 ta' Settembru 2016 (Rikors numru 50/2013JRM) gie dikjarat illi s-sentenzi li bihom huwa kien instab hati tar-reati dedotti kontra tieghu huma nulli u bla effett u li huwa garrab il-piena bhala rizultat ta' sejbien ta' htija bbazat fuq xiehda falza.

Illi bhalissa l-kawza tinsab pendenti fi stadju ta' appell quddiem l-Onorabbli Qorti Kostituzzjonali.

Illi konsegwentement u 'ex lege' ir-rikorrent sofra ksur tal-Artikolu 3 tas-Seba' Protokoll tal-Konvenzjoni.

Illi gie ppruvat konkluzivament illi kien hemm nuqqas ta' gustizzja maghmula mill-Qrati fil-kaz tieghu minhabba xiehda falza.

Illi l-Artikolu 4A tal-Kap. 319 tal-ligijiet jipprovdi regoli specjali applikabbli fir-rigward tal-Artikolu 3 tas-Seba' Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea.

Illi, assolutament minghajr pregudizzju ghall-kumpens massimu stabilit mil-ligi, li huwa fi hsiebu jikkontesta, ir-rikorrent irid jipprevalixxi ruhu mid-disposizzjonijiet tal-ligi applikabbli ghal persuni li jinstabu hatja meta jkunu innocenti.

Illi stante li l-ligi tipprovdi li ghandu jsir rikors fi zmien sitt xhur mid-data tat-thassir tas-sejbien ta' htija jew mid-data tal-mahfra, ir-rikorrent qed jipprezenta l-prezenti rikors ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi sabiex huwa jinghata kumpens peress li huwa garrab il-piena bhala rizultat ta' sejbien ta' htija bbazat fuq xiehda dikjarata mill-Qrati li kienet xiehda falza. Dan kollu qed isir minghajr ebda pregudizzju wkoll ghar-Rikors Kostituzzjonali Numru 50/2013 li gie istitwit wara s-sejbien ta' htija u s-sentenza konfermatorja moghtija mill-Onorabbli Qorti tal-Appell Kriminali.

Ghaldaqstant l-esponent, filwaqt li jippremetti illi gie ppruvat konkluzivament illi kien hemm nuqqas ta' gustizzja maghmula mill-Qrati fil-kaz tieghu minhabba xiehda falza moghtija minn bintu Leanne Camilleri u minn martu Lisa May Camilleri, jitlob bir-rispett illi din l-Onorabbli Qorti joghgobha tordna l-hlas ta' kumpens lilu ghat-tbatija li garrab hu, flimkien mal-membri tal-familja tieghu, b'rizultat tas-sentenza li kienet tammonta ghal "wrongful conviction".

Rat ir-risposta tal-konvenut li tghid hekk:

1. Illi in linea preliminari, l-esponenti jecepixxi l-intempestivita tal-azzjoni odjerna stante li s-sentenza kostituzzjonali fl-ismijiet Emanuel Camilleri vs Spettur Louise Calleja (rikors kostituzzjonali numru 50/2013) li fuqha qieghed jibbaza l-azzjoni tieghu r-rikorrenti ma tikkostitwix res judicata u dan kif ex admissis ir-rikorrent stess jippremetti li hemm appell pendenti quddiem l-Onorabbli Qorti Kostituzzjonali;

2. Illi in linea preliminari wkoll u minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-esponenti jecepixxi n-nuqqas ta' applikabbilita tal-Artikolu 4A tal-Kap. 319 u dan stante li dan l-artikolu japplika f'dawk il-kazijiet eccezzjonali meta l-Qrati tal-Appell Kriminali jkollha gurisdizzjoni li tisma appell minn sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali minkejja li s-sentenza tal-Ewwel Qorti tkun saret finali u fejn il-Qorti tal-Appell Kriminali thassar is-sejbien ta' htja;

3. Illi fil-mertu, it-talba tar-rikorrenti hija infondata fil-fatt u fid-dritt u ghalhekk ghandha tigi michuda.

4. Illi l-esponenti jecepixxi li prekondizzjonijiet imposti mit-tielet artikolu tas-seba' Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropeja mhumiex sodisfatti;

5. Illi l-Artikolu 4A tal-Kap. 319 hija azzjoni specjali mahsuba sabiex tikkreja l-mekkanizmu fil-ligi domestika li jhares l-Artikolu 3 tas-seba' Protokoll. Madankollu dana l-artikolu ma ghandux applikazzjoni separata izda necessarjament jimponi li individwu jkun instab hati liema htija tkun ghaddiet in gudikat u sussegwentement is-sejbien ta' htija tigi rivertita mill-istess Qrati li jkunu sabu tali htija;

6. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost u ghall-eccezzjoni li s-sentenza tal-Prim Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) ma tikkostitwix gudikat, ir-rikorrenti ma jistax jistrieh fuq is-sentenza tal-Prim Awla tal-Qorti Civili odjerna u dan stante li f'dik is-sentenza fl-ebda stadju ma nstabet li kien hemm wrongful conviction;

7. Illi prezentement ir-rikorrenti jinstab skarcerat abbazi ta' interim measure li kienet inharget fil-kors tal-proceduri kriminali izda certament li r-rikorrenti ma jistax jargumenta li jinstab skarcerat minhabba xi sejbien ta' wrongful conviction;

8. Illi in oltre, ir-rikorrenti tramite l-proceduri kostituzzjonali surriferiti diga talab li jinghata kumpens monetarju ghall-allegata lezjoni subita minnu naxxenti mill-istess fatti li fuqhom qieghed jibbaza t-talba tieghu u li fis-sentenza taghha l-Prim Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) dik l-Onorabbli Qorti cahdet tali talba. Illi certament li l-procedura mahsuba fl-Artikolu 4A tal-Kap. 319 tal-Ligijiet ta' Malta mhijiex mahsuba sabiex isservi ta' talba ta' rizerva sabiex individwu jerga' jirriproni talba li Qorti ohra tkun cahditlu;

9. Illi jsegwi ghalhekk li t-talbiet tar-rikorrenti ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra r-rikorrenti.

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat l-atti, il-processi allegati ma' dawn il-proceduri decizi mill-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet Il-Pulizija vs Leanne Camilleri deciz fl-20/7/2015 u l-Pulizija vs Omissis deciz 2/5/2013, in-nota ta' sottomissjonijiet tal-konvenut.

Sentenza Preliminari fuq l-ewwel zewg eccezzjonijiet

Illi b'sentenza preliminari deciza fis-26 ta' Gunju 2018 dina l-Qorti cahdet l-ewwel zewg eccezzjonijiet tal-Avukat Generali dwar l-intempestivita tal-azzjoni tar-rikorrent, u dwar l-inapplikabbilita tal-Artikolu 4A tal-Kap. 319 tal-Ligijiet ta' Malta. Bl-ispejjez ta' dik is-sentenza jibqghu a kariku tal-intimat Avukat Generali.

Il-Qorti sabet li f'dan il-kaz, (i) bit-thaddim tar-regola tal-jus superveniens, l-eccezzjoni tal-intempestivita tal-azzjoni titlef is-siwi taghha u (ii) li l-kriterji mahsuba fil-paragrafu 23 tal-Rapport Spjegattiv huma milhuqa u kwindi l-Artikolu 4A tal-Kap. 319, sa fejn jitratta din l-eccezzjoni preliminari tal-Avukat Generali ghandu jitqies applikabbli.

Talba

Illi r-rikorrent ressaq il-proceduri odjerni a tenur tal-Artikolu 4A tal-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea (Kap. 319 tal-Ligijiet ta' Malta) sabiex jitlob kumpens ghall-hlas ta' tbatija li garrab minhabba nuqqas ta' gustizzja maghmula fil-konfront tieghu

rizultat ta’ sentenza li tammonta ghal wrongful conviction wara xhieda falza moghtija minn bintu Leanne Camilleri u minn martu Lisa May Camilleri.

Eccezzjonijiet tal-Avukat Generali

L-intimat Avukat Generali fir-risposta tieghu ressaq ulterjorment diversi eccezzjonijiet ohra, fosthom (iii) li t-talba tar-rikorrenti hija fil-mertu nfondata fil-fatt u fid-dritt; (iv) li prekondizzjonijiet imposti mit-tielet artikolu tas-seba' Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropeja mhumiex sodisfatti; (v) li l-Artikolu 4A tal-Kap. 319 hija azzjoni specjali mahsuba sabiex tikkreja l-mekkanizmu fil-ligi domestika li jhares l-Artikolu 3 tas-seba' Protokoll, izda ma ghandux applikazzjoni separata u jimponi li individwu jkun instab hati liema htija tkun ghaddiet in gudikat u sussegwentement is-sejbien ta' htija tigi rivertita mill-istess Qrati li jkunu sabu tali htija; (vi) ir-rikorrenti ma jistax jistrieh fuq is-sentenza tal-Prim Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) stante li f'dik is-sentenza fl-ebda stadju ma nstabet li kien hemm wrongful conviction; (vii) ghalkemm ir-rikorrenti jinsab fil-prezent skarcerat, dan mhux minhabba sejbien ta’ wrongful conviction imma minhabba interim measure; (viii) ir-rikorrenti diga talab li jinghata kumpens monetarju ghall-allegata lezjoni subita minnu naxxenti mill-istess fatti li fuqhom qieghed jibbaza t-talba tieghu, liema talba giet michuda fis-sentenza tal-Prim Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali), kwindi l-procedura mahsuba fl-Artikolu 4A tal-Kap. 319 tal-Ligijiet ta' Malta mhijiex mahsuba sabiex isservi ta' talba ta' rizerva sabiex individwu jerga' jirriproni talba li Qorti ohra tkun cahditlu; u (ix) it-talbiet tar-rikorrenti ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra r-rikorrenti.

Fatti

Ir-rikorrent kien mixli b’korruzzjoni ta’ wahda minn uliedu, li dak iz-zmien kienet minorenni. Hu nstab hati b’sentenza moghtija mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta’ Gudikatura Kriminali fid-29 ta’ Settembru 2011, u konfermata b’sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fit-2 ta’ Mejju 2013. Gie kundannat ghal erbgha u ghoxrin (24) xahar prigunerija u ismu tnizzel fir-registru mwaqqaf taht l-Att dwar Registrazzjoni ghall-Protezzjoni tal-Minuri (Kap. 518). Fost ix-xiehda li wasslet ghall-kundanna tar-rikorrent kien hemm dik ta’ bintu li allegatament kienet il-vittma.

Ir-rikorrent kien fetah kawza kostituzzjonali billi deherlu illi nstab hati hazin. Gara li, wara li nfethet dik il-kawza izda qabel ma nghatat is-sentenza, bint l-attur stqarret li kienet xehdet il-falz kontra tieghu u nstabet hatja b'sentenza ta' Qorti ta' Gurisdizzjoni Kriminali (ara sentenzi tat-18 ta' Settembru 2014 u 20 ta' Lulju 2015).

Permezz ta' sentenza tad-29 ta' Settembru, 2016, il-Prim Awla tal-Qorti Civili, fil-kompetenza kostituzzjonali fid-decizjoni taghha fost ohrajn hassret is-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali fid-29 ta' Settembru 2011, kif ukoll is-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali moghtija fit-2 ta' Mejju 2013.

Minn dik is-sentenza kostituzzjonali appellaw kemm ir-rikorrent kif ukoll l-Avukat Generali u permezz ta' sentenza tad-9 ta' Ottubru 2017 il-Qorti Kostituzzjonali ddecidiet il-kawza billi cahdet iz-zewg appelli.

Provi

Ir-rikorrent xehed li matul il-proceduri kriminali kontra tieghu hu dejjem sostna li kien innocenti u li bintu Leanne kienet imgeghlha minn ommha biex tigdeb u tivvinta fuqu hwejjeg li qatt ma sehhew. Hu kien gab provi biex juri li l-akkuza kienet wahda fabbrikata. Il-Qorti tal-Magistrati kienet emmnet lil Leanne. Hu kien appella s-sentenza izda l-Qorti tal-Appell Kriminali kienet ikkonfermat is-sentenza u gie mehud il-habs jiskonta l-piena. Hu kien sofra fil-habs billi ma kienx l-ambjent tieghu u minhabba l-firda mill-membri tal-familja tieghu. Kien ghamel talba biex tinfetah inkjesta fuq gurament falz u fil-fatt Leanne finalment ammettiet li kienet gidbet. Hu ghamel 397 gurnata l-habs. Fil-proceduri kostituzzjonali z-zewg sentenzi kriminali gew imhassrin. Ghalhekk ressaq dina l-kawza ghal kumpens billi l-kondotta tieghu giet imtebba u kien qed isib xkiel fil-hajja tieghu u ghaddej minn hafna tbatija.

In kontroezami wiegeb li fil-proceduri kriminali huwa kien tella xhieda u anke kkontroezamina x-xhieda tal-prosekuzzjoni. Il-Magistrat kienet anke hatret esperti. L-Avukat tieghu kien ghamel is-sottomissjonijiet tieghu kemm quddiem il-Magistrat kif ukoll quddiem il-Qorti tal-Appell Kriminali. Fil-kawza kostituzzjonali huwa kien talab kumpens izda l-Qorti ma kinitx laqghet it-talba ghal kumpens.

Meta rega' xehed fid-9 ta' Ottubru 2018 spjega kif graw l-affarijiet fil-kaz tieghu. Hu qal li illum ibati minn depression u ghandu pressjoni gholja u ma baqax jahdem. Hu jghid li l-kumpens prevvist fil-ligi mhux bizzejjed ghal dak li huwa ghaddha minnu.

Fis-seduta tas-27 ta' Frar 2019 in kontroezami rega' wiegeb ghal diversi mistoqsijiet li kienu sarulu f'seduta precedenti u qal li meta kien il-habs il-familjari tieghu kienu jzuruh. Meta miet it-tifel tieghu, hu ma kienx ghadu gie kkundannat.

Spettur Sandro Camilleri xehed li kien tqabbad mill-Kumissarju tal-Pulizija biex jergha jinvestiga kaz li kien maghluq anke b'sentenza tal-Qorti tal-Appell. Qabel huwa ma kienx involut fil-kaz tieghu. Hu beda jinvestiga l-evidenza li kien hemm u sab li kien hemm inkongruwenzi kbar. Kienet infethet inkjesta bil-Magistrat u kien ressaq ix-xhieda quddiem il-Magistrat. Huwa imbaghad ressaq quddiem il-Qorti lit-tifla ta' Emanuel Camilleri li ammettiet li kienet xehdet falz. Kien sar appell mill-Avukat Generali, u dana ma ntlaqax. Meta kien kellem lil Emanuel Camilleri l-habs dan kien hazin hafna u kien hemm biza li jikkommetti suwicidju. Hu kien jirribadixxi l-innocenza tieghu u jibki. Kienet saret kawza kostituzzjonali u bhala interim measure thalla johrog mill-habs, sakemm eventwalment il-Qorti Kostituzzjonali hassret is-sentenzi kriminali. Huma kienu anke hadu passi kontra l-ex mara ta' Emmanuel Camilleri. Kienu damu xi sentejn biex jitnehha ismu minn fuq ir-registru tal-pedofili.

Fuq kontroezami wiegeb li hu ma kienx fil-kaz kriminali kontra Emanuel Camilleri pero fl-investigazzjonijiet li ghamel kien ra fil-process li kienu ittellghu diversi xhieda biex jikkonfrontaw il-kredibilita ta' Leanne Camilleri li wara kollox kienet il-bazi ta' dak kollu li sehh. Kien hemm pero hafna punti li setghu jaqbdu maghhom. Fl-inkjesta li saret bil-Magistrat kienu instemghu x-xhieda, kien ittiehed statement ta' Leanne Camilleri, imbaghad dina giet arrestata. Ma jafx jekk kienx hemm prezenti avukat meta ttiehdet l-istatement ta' Leanne Camilleri. Ma jafx jekk kienx qalilha bid-dritt ghal avukat. Hi kienet tressqet il-Qorti akkuzata bi spergur u kienet ammettiet.

Desiree Camilleri xehdet li llum il-gurnata hija l-mara ta' Emanuel Camilleri, dak iz-zmien tal-kaz, kienet il-partner tieghu. Spjegat id-diffikultajiet li ghaddew minnhom

minhabba dana l-kaz u kif ghamlet kuntatt mal-Ispettur Camilleri biex ighinha. Kienet saret inkjesta bil-Magistrat u tressqu l-ex mara tieghu u t-tifla l-Qorti. Eventwalment ir-ragel hareg mill-habs wara sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali. Illum pero Emanuel Camilleri ma ghadux l-istess ragel. Il-hajja tieghu spiccat ghax qieghed fuq il-kalmanti u ghandu problemi ta' xoghol.

Fuq kontroezami wiegbet li waqt il-proceduri kriminali generalment hija kienet tkun barra mill-awla ghax il-proceduri kienu bil-maghluq.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

Fis-sentenza preliminari taghha dina l-Qorti sabet li l-Artikolu 4A tal-Kap. 319, sa fejn jitratta l-eccezzjoni preliminari tal-Avukat Generali, ghandu jitqies applikabbli. Il-kawza thalliet ghall-lum ghall-ezami fil-mertu tal-kriterji kollha rizultanti mill-paragrafi l-ohra msemmija taht l-Artikolu 4A tal-Kap. 319 u biex il-Qorti tiddeciedi jekk ir-rikorrent haqqux jinghata kumpens skond it-talba tieghu.

L-Artikolu 4A(1) jipprovdi:

> Id-disposizzjonijiet tal-paragrafi 22 sa 25 (inkluzi) tar-Rapport Spjegattiv fuq is-Seba' Protokoll ghall-Konvenzjoni hawn migjub fit-Tielet Skeda ghandhom japplikaw ghall-interpretazzjoni tad-disposizzjonijiet ta' dawn id-disposizzjonijiet li gejjin ta' dan l-artikolu u tal-Artikolu 3 tas-Seba' Protokoll li hemm mal-Konvenzjoni.

L-Artikolu 3 tas-Seba' Protokoll, li ssir referenza ghalih fl-artikolu 4A(1), jitratta dwar kumpens ghal sejbien ta' htija mhux kif imiss (wrongful conviction). Dan l-artikolu jghid hekk:

> Meta persuna tkun b'decizjoni finali nsabet hatja ta' reat kriminali u meta sussegwentement is-sejbien taghha ta' htija jkun gie rivertit, jew tkun inghatat il-mahfra, minhabba f'li xi fatt gdid jew li jkun ghadu kemm gie mikxuf ikun juri konkluzivament li kien hemm nuqqas ta' gustizzja maghmula mill-qorti, il-persuna li tkun garrbet il-piena bhala rizultat ta' dak is-sejbien ta' htija ghandha tinghata kumpens skont il-ligi jew il-prattika tal-Istat inkwistjoni, kemm-il darba ma tingiebx prova li n-nuqqas ta' zvelar tal-fatt mhux konoxxut fil-hin ikun ghal kollox jew f'parti minnu attribwibbli ghal dik l-istess persuna.[1]

[1] When a person has by a final decision been convicted of a criminal ofence and when subsequently his conviction has been reversed, or he has been pardoned, on the ground that a new or newly discovered fact shows conclusively that there has been a miscarriage of justice, the person who has suffered punishment as a result of such conviction shall be compensated according to the law or the practice of the State conceded, unless it is proved that the non-disclosure of the unknown fact in time is wholly or partly attributable to him.

Kif gie deciz fil-kaz kaz **Poghosyan and Ghdasaryan vs Armenia** (Application no. 22999/06:

> 1. The Court reiterates that the aim of Article 3 of Protocol No. 7 is to confer the right to compensation on persons convicted as a result of a miscarriage of justice where such conviction has been reversed by the domestic courts on the ground of a new or newly discovered fact. Therefore, Article 3 of Protocol No. 7 does not apply before the conviction has been reversed (see Matveyev v. Russia, no. 26601/02, §§ 38-39, 3 July 2008

Il-paragrafi 22 sa 25 tar-Rapport Spjegattiv ghas-Seba' Protokoll li hemm mal-Konvenzjoni jiprovdu hekk:

> 22. Dan l-artikolu (Art 3) jipprovdi li l-kumpens ghandu jithallas lil vittma ta' nuqqas ta' gustizzja maghmula mill-qorti, taht certu kondizzjonijiet.
>
> Fl-ewwel lok, li l-persuna involuta kellha tkun insabet hatja ta' reat kriminali b'decizjoni finali u tkun garrbet piena bhala rizultat ta' dak is-sejbien ta' htija.
>
> 23. Fit-tieni lok, l-artikolu japplika biss meta s-sejbien ta' htija ta' xi persuna jkun gie rivertit jew inkella dik il-persuna tkun inghatatilha l-mahfra, f'kull kaz minhabba li xi fatt gdid jew xi fatt li jkun ghadu kif gie mikxuf ikun juri b'mod konkluziv li kien hemm xi nuqqas ta' gustizzja maghmula mill-qorti - jigifieri, xi nuqqas gravi fil-process gudizzjarju li kien jinvolvi xi pregudizzju gravi ghall-persuna li tkun insabet hatja. (emfazi tal-Qorti)
>
> 24. Finalment, ma hemm ebda dritt ghal kumpens taht din id-disposizzjoni jekk ikun jista' jintwera li n-nuqqas ta' kxif tal-fatt mhux maghruf fil-hin kien ghal kollox jew f'parti minnu attribwibbli ghall-persuna li tkun insabet hatja.
>
> 25. Fil-kazijiet kollha li fihom dawn il-prekondizzjonijiet jigu sodisfatti, jithallas kumpens skont il-ligi domestika jew mill-prattika tal-istat inkwistjoni.

Talba doppja ghall-kumpens

Fit-tmien eccezzjoni tieghu l-Avukat Generali ssottometta li r-rikorrenti diga talab fil-kawza kostituzzjonali li kien ipprezenta li jinghata kumpens monetarju ghall-allegata lezjoni u dik l-Qorti cahdet tali talba ghalhekk ir-rikorrenti ma jistax juza l-procedura mahsuba fl-Artikolu 4A tal-Kap. 319 bhala rizerva sabiex jerga' jirriproponi l-istess talba li l-Qorti ohra gia cahditlu.

Illi dina l-Qorti diga esprimiet ruhha fuq dina l-eccezzjoni fis-sentenza preliminari taghha meta trattat it-tieni binarju li fuqha tissejjes it-tieni eccezzjoni preliminari tal-Avukat Generali. Gie rilevat li l-Prim Awla (Sede Kostituzzjonali) kienet cahdet it-

talba tar-rikorrent ghal kumpens minhabba li l-ebda wiehed mill-intimati u l-imsejjah fil-kawza ma kienu jahtu lejh ghal ksur tal-jeddijiet fundamentali li dwarhom ilmenta. Din il-parti tad-decizjoni giet ikkonfermata mill-Qorti Kostituzzjonali. Illi l-lezjoni taht l-Artikolu 3 tas-Seba' Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea ma kenitx tiffigura fit-talbiet originali tar-rikorrent quddiem il-Prim Awla fil-kompetenza Kostituzzjonali taghha. Il-Qorti Kostituzzjonali waqfet milli tistharreg l-Artikolu 3 tas-Seba' Protokoll semplicement ghaliex irriteniet li l-Artikolu 4A tal-Kap. 319, kien jirrikjedi procedura ohra biex issir talba ghal kumpens, cioe quddiem Qorti fil-kompetenza ordinarja taghha proprju kif qieghed isir permezz tal-procedura odjerna. Ghalhekk ma kienitx inghatat decizjoni fuq it-talba ghal kumpens taht l-Artikolu 3 tas-Seba' Protokoll.

Ghalhekk dina l-eccezzjoni qed tigi michuda.

Kriterji rizultanti taht l-Artikolu 4A tal-Kap. 319

Dwar l-ewwel kondizzjoni li the person concerned has to have been convicted of a criminal offence by a final decision and to have suffered punishment as a result of such conviction, jirrizulta li l-proceduri kriminali kontra r-rikorrent kienu gew konkluzi finalment permezz ta' sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali u r-rikorrent instab hati u beda jiskonta l-piena. Anke l-intimat jaqbel li dina l-kondizzjoni giet sodisfatta (pagna 4 tan-nota tieghu).

It-tieni kondizzjoni hija fis-sens li the article applies only where the person's conviction has been reversed or he has been pardoned, in either case on the ground that a new or newly discovered fact shows conclusively that there has been a miscarriage of justice.

Din il-Qorti fis-sentenza preliminari taghha ddecidiet li l-artikolu 4A kien japplika billi ix-xhieda falza ta' bint ir-rikorrent stabbilita permezz ta' sentenza finali, setghet titqies bhala fatt gdid, peress illi rrizultat wara li r-rikorrent instab hati mill-Qrati kriminali.

Din il-Qorti ma qablitx mas-sottomissjoni tal-Avukat Generali fejn qal li ladarba s-sejbien ta' htija ma kienx rivertit minn Qrati muniti b'gurisdizzjoni kriminali, mhuwiex applikabbli l-Artikolu 4A tal-Kap. 319. (L-istess argument rega' tressaq fin-nota tal-

intimat a fol. 5 fin-nota tieghu). Meta il-Qorti fis-sede kostituzzjonali taghha ddecidiet li thassar is-sentenzi tal-Qorti Kriminali, b'dik id-decizjoni is-sentenzi tal-Qrati ta' gurisdizzjoni kriminali gew iddikjarati nvalidi, kwindi l-effett taghhom ta' sejbien ta' htija, spicca. Il-proceduri ta' kumpens kontemplati taht l-artikolu 3 mhumiex marbuta per se mal-htiega li jsiru proceduri kriminali mill-gdid, wara kollox l-istess artikolu jikkontempla wkoll l-ghoti ta' "mahfra", li certament lanqas taqa' fil-mansjoni ta' Qorti ta' kompetenza kriminali. Il-kriterju importanti huwa li s-sejbien ta' htija jkun gie rivertit.

Dwar it-tielet kondizzjoni there is no right to compensation under this provision if it can be shown that the non-disclosure of the unknown fact in time was wholly or partly attributable to the person convicted. Fix-xhieda tieghu r-rikorrenti xehed li matul il-proceduri kriminali kontra tieghu hu dejjem sostna li kien innocenti u li bintu kienet imgeghlha minn ommha biex tigdeb u tivvinta hwejjeg fuqu li qatt ma sehhew. Hu kien gab provi biex juri li l-akkuza kienet wahda fabbrikata.

L-artikolu 3 jitlob li ma jkunx xi nuqqas attribwibbili lir-rikorrent. Imma l-istess artikolu jipprovdi ukoll li dan japplika biss where the person's conviction has been reversed or he has been pardoned, in either case on the ground that a new or newly discovered fact shows conclusively that there has been a miscarriage of justice - that is, some serious failure in the judicial process involving grave prejudice to the convicted person.

Skond l-Explanatory Report to the Protocol No. 7 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms: The article (does not) seek to lay down any rules as to the nature of the procedure to be applied to establish a miscarriage of justice. This is a matter for the domestic law or practice of the State concerned.

Illi fil-fehma ta' dina l-Qorti diga gie stabbilit mill-Qorti Kostituzzjonali (sentenza li llum hija res judicata) li ma kien hemm ebda nuqqas gravi fil-process gudizzjarju (serious failure in the judicial process) li minnu ghadda r-rikorrent. Il-Qorti Kostituzzjonali imkien ma qalet fis-sentenza li r-rikorrent kien innocenti.

Illi l-Qorti Kostituzzjonali ddecidiet li dak li seta' garrab ir-rikorrent kien ir-rizultat dirett tal-ghemil ta' persuna privata (bintu) u li l-organi kompetenti tal-istat imxew kif mitlub minnhom mil-ligi. Il-ligi tipprovdi wkoll ghall-ghoti ta' rimedju xieraq kontra min ikun tabilhaqq jahti ghan-nuqqas jew l-ghemil li jgib il-hsara lil xi hadd u dan mhux bilfors bis-sejbien ta' ksur ta' jedd fundamentali.

Il-Qorti Kostituzzjonali, dwar dak li jolqot l-imgiba tal-Qrati ta' gurisdizzjoni kriminali, qalet hekk:

> 26. Fid-dawl ta' dak kollu li sehh matul il-process kriminali ma jistax jinghad illi d-decizjoni li waslu ghaliha dawk il-Qrati kienet wahda li ma setghux ragonevolment waslu ghaliha jew li kienet imsejsa fuq irregolaritajiet procedurali serji. Certament ma jistax jinghad, kif qal l-attur, illi l-kundanna tieghu kienet "a conviction on weak evidence.
>
> 27. Din il-Qorti ghalhekk taqbel mal-ewwel Qorti li ma tara ebda nuqqas fil-mod kif imxew il-Qrati ta' gurisdizzjoni kriminali. Ma warrbu ebda xiehda relevanti, u taw lix-xiehda kollha l-piz misthoqq; ma cahhdu lill-attur minn ebda opportunità biex iressaq il-kaz tieghu, milli jaghmel kontro-ezami tax-xhieda mressqa mill-prosekuzzjoni u milli jressaq ix-xhieda tieghu.
>
> 29. Il-fatt li, wara li jkun ezaminat u kontro-ezaminat bil-garanziji kollha li jaghti l-process gudizjarju mmexxi kif trid il-ligi u l-procedura, ikun twemmen xhud li ma kellux jitwemmen jista' jfisser illi l-attur instab hati hazin izda ma jfissirx li ma nghatax smigh xieraq. Il-garanziji li jaghti l-art. 6 huwa dwar il-korrettezza tal-process u mhux dwar il-korrettezza tar-rizultat, appuntu ghax il-Qrati ta' gurisdizzjoni kostituzzjonali ma humiex Qrati ta' appell minn decizjonijiet tal-Qrati ordinarji. Mhux kull sentenza "hazina" hija ksur tad-dritt ghal smigh xieraq. Jekk, kif rajna fuq, il-process ikun tmexxa b'ghaqal u b'harsien tal-garanziji procedurali, il-fatt li s-sentenza li tinghata tkun hazina jew, ahjar, inkompatibbli ma' sentenza ohra fi proceduri ohra dwar persuni ohra, ma jfissirx ipso facto ksur tal-jedd ghal smigh xieraq.
>
> Il-Qorti Kostituzzonali kkonkludiet li "ma hemm xejn xi tlum fil-process li bih il-Qrati ta' gurisdizzjoni kriminali waslu ghall-konkluzjoni taghhom ukoll jekk jista' jkun li waslu ghall-konkluzjoni zbaljata. L-art. 6 izda jiggarantixxi l-process, mhux ir-rizultat.

Kwantu ghal imgieba tal-Prosekuzzoni, l-Qorti Kostituzzjonali kellha dana xi tghid:

> 43. Fic-cirkostanzi kif kienu fiz-zmien li mexxiet il-prosekuzzjoni, l-Ispettur Calleja mxiet b'ghaqal u responsabilità, bla ma b'ebda mod fittxet li tqarraq bil-Qorti; anzi, jista' jinghad ukoll illi f'dawk ic-cirkostanzi, x'aktarx li kienet tonqos li kieku ma mexxietx bil-prosekuzzjoni milli kieku kompliet tmexxiha.

Illi fil-fehma ta' dina l-Qorti wahda mill-prekondizzjonijiet imposti mit-tielet artikolu tas-seba' Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropeja mhijiex sodisfatta billi ma kien hemm ebda nuqqas gravi fil-process gudizzjarju. Fil-fatt il-Qorti Kostituzzjonali kienet ikkonfermat is-sentenza tal-ewwel Qorti fejn dik il-Qorti ddecidiet li dak li seta' garrab ir-rikorrent kien ir-rizultat dirett tal-ghemil ta' persuna private cioe bintu, persuna privata li abbuzat mill-istituzzjonijiet u fejn bhala regola generali, sakemm jintwera li l-organi kompetenti tal-istat ikunu mxew kif mitlub minnhom mil-ligi, l-imgiba ta' persuna privata ma taghtix lok ukoll ghal sejbien ta' ksur ta' jedd fundamentali. Ghalkemm il-Qorti ma sabitx lezjoni hija tat rimedju minhabba li kien hemm zewg sentenzi li tnejn kienu res judicata imma li kienu kuntrarji ghal xulxin u ghalhekk hassret iz-zewg sentenzi kriminali biex ma jkunx hemm ksur tat-dritt fundamentali tar-rikorrent, ghalkemm il-Qorti Kostituzzonali xorta wahda deherilha li kien ikun aktar korrett kieku l-process kontra r-rikorrenti jibda mill-gdid fid-dawl tas-sentenza fejn gie kkonfermat li bint ir-rikorrenti kienet xehed falz. Fil-fatt l-Qorti Kostituzzjonali stess fis-sentenza taghha ghamilitha cara li mkien ma kien hemm rikonoxximent tal-innocenza tar-rikorrent. Din hi kondizzjoni essenzjali biex jista' jinghata kumpens ai termini tal-artikolu 4A tal-Kap. 319.

> Art. 25 Explanatory Report: The intention is that States would be obliged to compensate persons **only in clear cases of miscarriage of justice, in the sense that there would be acknowledgement that the person concerned was clearly innocent.**

Decide

Ghal dawn il-motivi l-Qorti tiddeciedi billi tichad it-talba tar-rikorrenti, bl-ispejjez kontra tieghu.

Onor. Mark Chetcuti LL.D.

Imhallef

Anne Xuereb

Deputat Registratur